

Slovenský národopis

37. 1989

1-2

Na obálke:

1. strana: *Concordantia discordantium canonum zo začiatku 14. storočia. Pís-meno Q(uidam) s dvojicou snúbencov. Bratislava, Kapitulná knižnica.*
Foto H. Bakaljarová z publikácie A. Güntherová — J. Mišianik: Stredoveká knižná maľba na Slovensku. Bratislava 1961
4. strana: Mladucha z Liskovej, okr. Lipt. Mikuláš. Rekonštrukcia na folklórnom festivale v Detve r. 1987 zdôrazňuje symbolickú zeleň na odevе.
Foto T. Szabó

Blok prispevkov pripravil PhDr. Milan Leščák, CSc.

HLAVNÁ REDAKTORKA
Božena Filová

VÝKONNÁ REDAKTORKA
Zora Vanovičová

REDAKČNÁ RADA

Ján Botík, Soňa Burlasová, Václav Frolec, Viera Gašparíková, Emília Hor-váthová, Soňa Kovačevičová, Igor Krištek, Milan Leščák, Ján Michálek, Ján Mjartan, Štefan Mruškovič, Viera Nosálová, Antonín Robek, Peter Slavkovský, Viera Urbancová

**1-2
37 · 1989**

Slovenský národopis

ČASOPIS SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED

**VEDA
VYDAVATEĽSTVO SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED
BRATISLAVA**

OBSAH

SVADOBNÝ OBRAD — TRADÍCIE A SÚČASNOSŤ

- Úvod (Milan Leščák) . . . . .
Jakubíková, Kornélia: K metodológii štúdia svadby . . . . .
Komorovský, Ján: K problematike porovnávacieho štúdia slovenskej svadby . . . . .
Mozolík, Peter: Civilný sobášny obvod na Slovensku a jeho vývin . . . . .
Feglová, Viera: Funkcia priestoru pri obradnom prijatí nevesty do doňu muža . . . . .
Chorváthová, Lubica: Paralely rodinno-rodového kultu v zvykosloví dvoch kysuckých obcí . . . . .
Benža, Mojmír: Znaky svadobného sprievodu vo svetle symboliky . . . . .
Danglová, Olga: Symboly panenstva v svadobnom obrade na Slovensku . . . . .
Apáthyová-Rusnáková, Zora: Sobášne ohlášky a ich miesto v obyčajovom systéme na Slovensku . . . . .
Stoličná, Rastislava: K problematike hostín a jedál v svadobnom obrade na Slovensku . . . . .
Podoba, Juraj: Riešenie rezidenčných problémov mladých manželov v tradičnom dedinskem prostredí . . . . .
Botíková, Marta: Svadobný obrad u Slovákov vo Vojvodine . . . . .
Méryová, Margita: K základným znakom palóckej svadby na Slovensku . . . . .
Mann, Arne: Základné znaky svadby Cigánov-Rómov na východnom Slovensku . . . . .
Krekovičová, Eva: K vybraným problémom kontextových väzieb piesne vo svadobnom ceremoniáli . . . . .
Popelka, Pavel: Funkce a charakteristika svatebního písňového repertoáru . . . . .
Leščák, Milan: Svadobné verše a viňše . . . . .
Profantová, Zuzana: Biblické motívy v svadobných rečiach . . . . .
Luther, Daniel: Masky v svadobných obyčajach . . . . .
- DISKUSIA**
- Mušinka, Mikuláš: Včleňovanie tradičných folklórnych prvkov do súčasného svadobného obradu . . . . .
Benža, Mojmír: Nevesta či mladucha?
- MATERIÁLY**
- Martan, Ján: Posledný medovníkár a voskár v Prievidzi . . . . .

ROZHLADY

- PhDr. Alena Plessingerová CSc. jubiluje (Soňa Švecová) 212
7 K životnému jubileu PhDr. Jána Botíka CSc. (Peter Slavkovský) 214
10 Životné jubileum PhDr. Svetozára Švehláka CSc. (Milan Leščák) 218
19 Za akademikom G. S. Čitajom (Ján Podolák) 222
26 Prof. Jozef Burszta (1914—1987) (Ján Podolák) 224
Jubilujúca a bilancujúca Matica slovenská (Marta Botíková) 226
34 Konferencia „K historii nášho národnopisu“ a Valné zhromaždenie Národnopisnej spoločnosti československej pri ČSAV (Leo Kužela) 228
51 Seminár o poľskej etnickej skupine v ČSSR (Andrej Sulitka) 229
57 Konferencia „Romantizmus a Iudová slovesnosť“ (Hana Hlôšková) 230
Zasadnutie MKKKB, Varna 26.—31. X. 1987 (Peter Slavkovský) 232
72 VIII. Medzinárodné sympózium Etnographia Pannonica (Marta Botíková) 234
77 12. Medzinárodný kongres antropologických vied (Viera Gašparíková) 235
- 89 **RECENZIE A REFERÁTY**
- 99 M. Maj, Rola daru w obrzędzie weselnym (Kornélia Jakubíková) 238
106 Zborník SNM Etnografia 28, 1987 (Peter Slavkovský) 239
113 Publikácie o zátopovej oblasti Starina (Mikuláš Mušinka) 240
Myjava (Eva Pančuhová) 243
123 Venkovské město 2. (Juraj Podoba) 245
P. Švorc, Podtatranské premeny (Ján Michálek) 246
135 G. Frák, Baníctvo v Železníku (Jaroslav Čukan) 247
149 M. Zubercová, Tisícročie módy (Zuzana Štefániková) 249
158 S. Burlasová, Ludová pieseň na Horehroní (Eva Krekovičová) 250
164 Narodni pisni sela Orjabyne (Mikuláš Mušinka) 252
Keď je dobrá klobása... Spomienkové rozprávanie slovenského ľudu (Zora Vanovičová) 253
177 Z. Profantová, Dúha vodu pije (Milan Petráš) 254
186 P. Michalides, Výtvarná kultúra výroby (Monika Karádošová) 256
Smích a pláč stredověku (Zuzana Profantová) 257

Socialno-kulturnyj oblik sovetskikh nacij (Viera Kalavská)	259	Майн, Арие: Основные знаки свадьбы цыган-ромов в восточной Словакии	113
Slownik etnologiczny (Jarmila Paličková-Pátková)	260	Крековичова, Эва: Избранные проблемы контекстуальных связей песни в свадебном церемониале	123
Huculšyna (Mikuláš Mušinka)	261	Попелка, Павел: Функция и характеристика свадебного песенного репертуара	135
L. Timaffy, Szigetközi krónika (Jozef Liszka)	263	Лешчак, Милан: Свадебные речи и приговоры	149
J. Barabás — N. Gilyén, Magyar népi építészet (Soňa Švecová)	264	Профантова, Зузана: Библейские мотивы в свадебных речах	158
Handwerk in Mittel- und Südosteuropa (Jozef Ušák)	265	Лутер, Даниел: Маски в свадебных обычаях	164
J. Kwak, Obyczajowość mieszkańców miast górnośląskich w XVI—XVIII wieku (Katarína Popelková)	267	ДИСКУССИЯ	
L. Takács, Határjelek, határjárás a feudális kor végén Magyarországon (Soňa Švecová)	269	Мушинка, Микулаш: Включение традиционных фольклорных элементов в современный свадебный обряд	177
Slavianskij folklor (Mikuláš Mušinka)	270	Бенжа, Моймир: Невеста или же сноха?	186
O. I. Dej, Ukrainska narodna balada (Mikuláš Mušinka)	271	МАТЕРИАЛЫ	
СОДЕРЖАНИЕ		Мартан, Ян: Последний пряничник и воскобой в городе Приевидза	189
СВАДЕБНЫЙ ОБРАД — ТРАДИЦИИ И СОВРЕМЕННОСТЬ		ОБЗОРЫ	
Введение (Милан Лешчак)	7	Д-р. Алена Плессингерова, к.и.н. отмечает юбилей (Соня Швецова)	212
Якубикова, Корнелия: Методологические проблемы изучения свадьбы	10	Д-р. Ян Ботик к.и.н. — пятьдесят лет (Петер Славковски)	214
Коморовски, Ян: Проблематика сравнительного изучения словацкой свадьбы	19	К жизненному юбилею Д-ра Светозара Швеглака, к.и.н. (Милан Лешчак)	218
Мозолик, Петер: Гражданский брак в Словакии и его развитие	26	Памяти академика Г. С. Читая (Ян Подолак)	222
Феглова, Вера: Функции пространства при обрядовом принятии невесты в дом мужа	34	Профессор Йосеф Бурста (1914—1987) (Ян Подолак)	224
Хорватова, Любица: Параллели семейно-родового культа в обычаях и обрядах двух кисуцких поселков	41	Матица словацкая юбилирует и подводит биланс (Марта Ботикова)	226
Бенжа, Моймир: Знаки свадебного шествия в свете символики	51	Конференция «К истории нашей этнографии» и Общее собрание Этнографического чехословацкого общества ЧСАН (Лео Кужела)	228
Данглова, Ольга: Символы девственности в свадебном обряде в Словакии	57	Семинар о польской этнической группе в ЧССР (Андрей Сулитка)	229
Апатиова-Руснакова, Зора: Свадебное оглашение и его место в системе словацких обычаем	72	Конференция «Романтизм и устное народное творчество» (Хана Глошкова)	230
Столична, Растислава: Проблематика угощений и блюд свадебного обряда в Словакии	77	Заседание МККБ, Варна 1987 (Петер Славковски)	232
Подоба, Юрай: Решение резидентских проблем молодых супружес в традиционной деревенской среде	89	VIII международный симпозиум Этнография Панноника (Марта Ботикова)	234
Ботикова, Марта: Свадебный обряд у Словаков в Войводине	99	12 международный конгресс антропологических и этнологических наук (Вера Гашпарикова)	235
Мериова, Маргита: Основные знаки палочкой свадьбы в Словакии	106	РЕЦЕНЗИИ И РЕФЕРАТЫ	

INHALT**DIE HOCHZEITSZEREMONIE — TRADITIONEN UND GEGENWART**

- Einleitung (Milan Leščák) . . . . .
Jakubíková, Kornélia: Methodologische Probleme des Studiums der Hochzeit . . . . .
Komorovský, Ján: Zur Problematik der vergleichenden Studiums der slowakischen Hochzeit . . . . .
Mozolík, Peter: Die Ziviltrauung in der Slowakei und ihre Entwicklung .
Feglová, Viera: Die Funktion des Raumes bei der zeremoniellen Aufnahme der Braut in das Haus ihres Mannes . . . . .
Horváthová, Lubica: Parallelen des Familien-Stammeskultes im Brauchtum zweier Gemeinden im Kyse-Gebiet . . . . .
Benža, Mojmír: Die Merkmale des Hochzeitszuges im Lichte der Symbolik . . . . .
Danglová, Olga: Symbole der Jungfräulichkeit in der Hochzeitszeremonie in der Slowakei . . . . .
Apáthyová-Rusnáková, Zora: Das Trauungsaufgebot in den slowakischen Hochzeitsbräuchen . . . . .
Stoličná, Rastislava: Die Problematik der Gastmähler und Speisen bei der Hochzeitszeremonie in der Slowakei . . . . .
Podoba, Juraj: Die Lösung der Wohnsitzprobleme junger Eheleute in der traditionellen dörflichen Umwelt .
Botíková, Marta: Die Hochzeitszeremonie bei den Slowaken in der Wojwodina . . . . .
Méryová, Margita: Die Grundmerkmale der Palócer Hochzeit . . . . .
Mann, Arne: Die Grundmerkmale der Hochzeit bei den Zigeuner-Romas in der Ostslowakei . . . . .
Krekovičová, Eva: Zu ausgewählten Problemen der Kontextbindungen des Liedes im Hochzeitszeremoniell .
Popelka, Pavel: Die Funktion und Charakteristik des Liederrepertoires bei der Hochzeit . . . . .
Leščák, Milan: Hochzeitsreden und Hochzeitswünsche . . . . .
Profantová, Zuzana: Biblische Motive in den Hochzeitsreden . . . . .
Luther, Daniel: Die Masken in den Hochzeitsbräuchen . . . . .

DISKUSSION

- Mušinka, Mikuláš: Die Eingliederung der traditionellen volkstümlichen Elemente in der gegenwärtigen Hochzeitszeremonie 177
Benža, Mojmír: Die Schwiegertochter oder die Braut? 186

MATERIALIEN

- Mjartan, Ján: Der letzte Lebkuchenbäcker und Wachszieher in der Stadt Prievidza 189
26 RUNDSCHAU
PhDr. Alena Plessingerová, CSc. jubiliert (Soňa Švecová) 212
34 PhDr. Ján Botík, CSc. fünfzigjährig (Peter Slavkovský) 214
41 Zum Lebensjubiläum PhDr. Svetozár Švehlák, CSc. (Milan Leščák) 218
41 G. S. Čitaja ist gestorben (Ján Podolák) 222
51 Prof. Józef Burszta (1914—1987) (Ján Podolák) 224
57 Matica slovenská — jubiliert und bilanziert (Marta Botíková) 226
72 Die Konferenz „Zur Geschichte unserer Volkskunde“ und die Vollversammlung der Ethnographischen Tschechoslowakischen Gesellschaft bei ČSAV (Leo Kužela) 228
77 Das Seminar über die polnische ethnische Gruppe in der CSSR (Andrej Sulitka) 229
89 Die Konferenz „Romantismus und die Volkspoesie“ (Hana Hlôšková) 230
89 Die Tagung IKKKB in Warna (Peter Slavkovský) 232
99 Das VIII. internationale Symposium Ethnographia Pannonica (Marta Botíková) 234
106 Der 12. internationale Kongres der anthropologischen und ethnologischen Wissenschaften (Viera Gašparíková) 235
113 BÜCHERBESPRECHUNGEN UND REFERATE
123 135
149
158
164

CONTENTS

WEDDING CEREMONY — TRADITIONS AND THE PRESENT DAY

Introduction (Milan Leščák)		Profantová, Zuzana: Biblical motives in wedding speeches	158
Jakubíková, Kornélia: To the methodology of the study of wedding .		Luther, Daniel: Masks in wedding customs	164
Komorovský, Ján: To the problems concerning the comparative study of Slovak wedding			
Možolík, Peter: Civil wedding ceremony in Slovakia and its development .			
Feglová, Viera: Function of space in the ceremonial reception of bride in man's house	7		
Chorváthová, Lubica: Parallels of the family-lineal cult of customs in two villages of Kysuce	10	DISCUSSION	
Benža, Mojmír: Characteristics of wedding procession in the light of symbols	19	Mušinka, Mikuláš: Incorporation of the traditional folklore elements in the present-day wedding ceremony .	177
Danglová, Olga: Symbols of virginity in the wedding ceremony in Slovakia	26	Benža, Mojmír: A bride or a young woman?	186
A páthyová-Rusnáková, Zora: Bans of matrimony and their place in the customs wedding system in Slovakia			
Stoličná, Rastislava: To the problems of feasts and meals in the wedding ceremony in Slovakia			
Podoba, Juraj: Solution of residential problems of young couple in the traditional rural environment	41	MATERIALS	
Botíková, Marta: Wedding ceremony in Slovaks living in Vojvodina	51		
Méryová, Margita: To the fundamental features of the Palocian wedding in Slovakia	57	34 Mjartan, Ján: The last gingerbread-maker and waxer in Prievidza	189
Manн, Arne: Fundamental features of the wedding in Gypsies — Roma in eastern Slovakia	89	REVIEWS	
Krekovičová, Eva: To chosen problems of the contextual bond of a song in the wedding ceremony	99	The anniversary of PhDr. Alena Plesingerová, CSc. (Soňa Švecová) .	212
Popeľka, Pavel: Function and characteristics of the wedding singing repertoire	106	PhDr. Ján Botík, CSc. is fifty years old (Peter Slavkovský)	214
Leščák, Milan: Wedding verses and congratulations	113	To life anniversary of PhDr. Svetozár Švehlák, CSc. (Milan Leščák)	218
	123	In Memoriam G. S. Chitaya (Ján Podolák)	222
	135	72 Prof. Jozef Burszta (1914—1987) (Ján Podolák)	224
	149	The anniversary and bilance of Matica Slovenská (Marta Botíková)	226
		The Conference called "To the history of our ethnography" and the General Meeting of the Czechoslovak Ethnographic Society at the Czechoslovak Academy of Sciences (Leo Kužela) .	228
		Seminar on Polish ethnic group in CSSR (Andrej Sulitka)	229
		The Conference "Romanticism and folk art" (Hana Hlôšková)	230
		IKKKB Session, Varna October 26—31, 1987 (Peter Slavkovský)	232
		VIIIth International Symposium of Ethnographia Pannonica (Marta Botíková)	234
		12th International Congress of Anthropological and Ethnological Sciences (Viera Gašparíková)	235
		BOOKREVIEWS AND REPORTS	

Výskum obradovej kultúry nadobúda v súčasnej etnografii a folkloristike osobitný význam. Do centra pozornosti sa dostáva najmä historická podmienenosť foriem súčasného spôsobu života jednotlivých sociálnych skupín vo vzťahu k rôznym sféram kultúry všedného dňa.

Životný rytmus spoločenských skupín a každého jednotlivca má svoje vnútorné zákonitosti. Jednou z najprirodenejších opozícií každodenného života spojeného s prácou je život sviatočný. V ňom má svoju kľúčovú úlohu i obrad. III. Medzinárodný kongres spoločnosti európskych etnografov a folkloristov (SIEF) v Zürichu, ktorý sa konal 8.—12. apríla 1987, si za predmet svojho rokovania určil tému *The Live Cycle* (cyklus života), kde sa znova dostala na pretras otázka významu tzv. obradov prechodu, teda zmien rolí človeka v životnom cykle, ktoré tvoria v individuálnom živote najvýznamnejšie medzníky.

Diskusie o význame a premenách svadobného obradu čoraz častejšie upozorňujú na potrebu stabilizácie foriem svadobného obradu ako významného psychologického, sociálneho a kultúrneho javu, ktorý môže do určitej miery ovplyvniť rozkolisané formy manželského a partnerského súžitia a zvýšiť sociálnu konštantnosť rodinného života, jeho spoločenskej prestíže. V tomto smere sa mnohí etnografi i psychológovia dovolávajú oživenia a sprostredkovania niektorých tradičných vzorov pre budovanie súčasného modelu obradovej kultúry.

Evidentná príťažливosť tradičných obradových foriem svadby podnietila napríklad bulharských etnografov a folkloristov k písaniu scenárov súčasnej svadby na základe rekonštrukcie regionálnych prvkov tradičnej svadby, pričom sa tieto scenáre v niektorých regiónoch pri organizovaní svadby s úspechom uplatnili. Podobné pokusy poznáme v súvislosti s obradmi zo ZSSR, kde však odborníci vystupujú viac v úlohe členov poradných zborov. Aktivizačnú úlohu prevzali i etnografi v niektorých iných krajinách, najmä v úlohe propagátorov tradičných obradových foriem. U nás sa zatial tieto praktické otázky využitia a včlenenia tradičných obradových foriem inštitucionálne neriešia, alebo riešia živelne, hoci výskumy ukazujú, že záujem o ozvláštenie svadobného obradu tradičnými prvками od sedemdesiatych rokov stúpa.

Prieskum hodnotových postojov k využitiu tradičných obradových prvkov pripiesol prekvapivé pozitívne výsledky. Výskumy súčasného stavu svadobných obradov v Zboroch pre občianske záležitosti (ZPOZ), výsledky ktorých sme publikovali na stránkach nášho časopisu (*Slov. Národop.* 35, 1987, s. 191—225) ako i podobné výskumy, ktoré sa uskutočnili v juhomoravskom kraji pod vedením B. Beneša, poukázali však i na zúženie aktivizačnej úlohy ZPOZov, sústreďujúcich sa len na inštitucionalizované formy svadobného obradu, pričom zabúdajú na celý priebeh svadby ako jedinečnej sviatočnej príležitosti. Túto úlohu vyplňajú skôr folklórne skupiny alebo jednotlivci s bohatými znalosťami a skúsenosťami z tradičnej svadby. Táto spontánna iniciatíva, taká prirodzená v minulých obdobiah najmä v dedinskom prostredí, sa vytratila a niektoré formy obradového

i zábavného charakteru, ktoré sa ešte začiatkom šesťdesiatych rokov uchovávali, upadli do zabudnutia. Prílišná jednostrannosť pohľadu na význam inštitucionálnych foriem (štátneho sobášneho aktu alebo cirkevného sobáša) svadbu ako celok ochudobnila.

Nie sme presvedčení, že etnografi a folkloristi majú vtláčať svoje predstavy o priebehu a formách obradovej kultúry a sviatkovania do súčasných obradov, no v každom prípade by mali aspoň sprostredkovať ZPOZom i záujemcom pozitívne prvky obradov overené tradíciou a pomôcť súčasníkom zorientovať sa v tom, čo je anachronizmus a čo živá, trvalá etická a estetická hodnota. Veď za uplynulé roky sa vo veľkej časti Slovenska rozmohli veľké organizované svadby, v ktorých dominuje samoúčelná prestíž v pohostení a obdarovaní, sledujúca skôr ekonomicke ciele ako estetickú a emotívnu zložku svadby. Rozvinuli sa však spon-tánne i niektoré formy súčasnej svadobnej zábavy (napr. únos mladuchy, čítanie telegramov, a pod.), ktoré nadväzujú na tradičné formy svadobného veselia.

Prišli sme k záveru, že samotný výskum a konštatácia procesov prebiehajúcich v súčasnosti nepostačujú a že je potrebné rozšíriť analytický pohľad na svadobný obrad v jeho vývinových kontextoch. Pomerne veľké množstvo rôznorodého materiálu, ktoré sa v poznatkoch etnografov a v archívoch nahromadilo od prelomu storočia, potrebuje kritické prehodnotenie a systematizáciu, pre ktorú treba nájsť východiskové kritériá. K tomu sme vypracovali pracovnú systematicu svadby a pripravili východiská pre počítačové spracovania rozsiahleho materiálu. Napokon sme sa v prvej etape výskumu rozhodli pozrieť na svadobný obrad v jeho vzájomnom vzťahu k rôznym prejavom materiálnej, sociálnej i umeleckej kultúry, aby význam svadby ako zložitého mnohodimenzionálneho faktu vystúpil do popredia plastickejšie.

Týmto monogramatickým číslom Slovenského národopisu sa pokúšame zhrnúť niektoré poznatky predovšetkým o slovenskej svadbe. Chápeme tento pokus ako jednu etapu vo výskume obradovej kultúry, ktorý sleduje nielen čisto odborné, ale i praktické ciele — prispiet k ovplyvneniu súčasných foriem obradovej kultúry, obohatiť ju niektorými pozitívnymi prvkami obradovej tradície.

Naše úsilie vychádzalo i z poznania, že napriek príťažlivosti výskumnej témy je na mape jej systematického spoznávania a vedeckej interpretácie dosť bielych miest. Ide najmä o analýzu niektorých prvkov vytvárajúcich svadobný obrad ako zložitý synkretický jav a o prepojenie svadby na širší kultúrny kontext. Preto sa v jednotlivých príspevkoch k danej problematike vyjadrujú špecialisti z rôznych tematických oblastí, aby zo svojho zorného uhla hľadali jej systémové väzby. Tento pohľad je pochopiteľne medzerovitý, no v súvislosti s tým, čo bolo o historicko-porovnávacích i súčasných súvislostiach u nás o svadbe publikované, kompletizuje jej poznávanie.

Etnografický a folkloristický prístup pri osvetľovaní obradovej kultúry a sviatkovania však nemôže vyriešiť všetky teoretické i praktické otázky s ňou spojené. Už dlhšiu dobu sa pociťuje nevyhnutnosť širšieho medziodborového a nadinštitucionálneho pohľadu na túto spoločensky závažnú problematiku.

V tejto päťročnici sa výskum obradov stal prioritnou úlohou Komitétu pre etnografický výskum súčasnosti socialistických krajín, ktorého prácu riadi v tomto období Institut etnografii AN SSSR. I v rámci hlavnej úlohy ŠPZV IX-8-4 „Historické a etnokultúrne aspekty formovania a rozvíjania socialistického spôsobu života“ je problematika obradovej kultúry v súčasnosti predmetom jednej nosnej výskumnej témy. V ďalších etapách výskumu chceme obdobný pohľad na obrado-

vú kultúru rozšíriť z rodinných obradov na kalendárne obradové príležitosti a na súčasné formy obradovej kultúry a sviatkowania.

Mnohé otázky, ktoré sa v priebehu tejto prvej etapy práce nad témuou otvorili, zostali v diskusnej polohe tak na pracovných rokovaniach o nej, ako i v niektorých príspevkoch nášho bloku. Očakávame, že sa k nim vyjadria ďalší odborníci zaujímajúci sa o problémy obradovej kultúry a sviatkowania.

MILAN LEŠČÁK

Mladý páár z Lopašova. Začiatok 20. stor.
Foto P. Socháň. Fotoarchív SNM Martin

Slovenský národopis

Časopis Národopisného ústavu Slovenskej akadémie vied

Ročník 37, 1989, číslo 1—2

Vychádza štyri razy do roka
Vydáva VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied

Hlavná redaktorka
Čl. kor. SAV BOŽENA FILOVÁ

Výkonná redaktorka
PhDr. ZORA VANOVICHOVÁ

Typografia: Eva Kovačevičová

Redakčná rada: PhDr. Ján Botík, CSc., PhDr. Soňa Burlasová, CSc., doc. PhDr. Václav Frolec, CSc., PhDr. Viera Gašparíková, CSc., doc. PhDr. Emília Horváthová, CSc., PhDr. Soňa Kovačevičová, CSc., PhDr. Igor Krištek, CSc., PhDr. Milan Leščák, CSc., doc. PhDr. Ján Michálek, CSc., PhDr. Ján Mjartan, DrSc., doc. PhDr. Štefan Mruškovič, CSc., PhDr. Viera Nosálová, CSc., prof. Antonín Robek, DrSc., PhDr. Peter Slavkovský, CSc., PhDr. Viera Urbancová, CSc.

Redakcia: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12

Vytlačili Tlačiarne Slovenského národného povstania, št. p., Martin

Registr. zn. F 7091

Jednotlivé číslo Kčs 40,—; celoročné predplatné Kčs 80,—

Rozširuje, objednávky a predplatné prijíma PNS — ÚED, Bratislava, ale aj každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače, Gottwaldovo nám. 6, 884 19 Bratislava

© VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1989

СЛОВАЦКАЯ ЭТНОГРАФИЯ

Журнал Института этнографии Словацкой Академии Наук

Год издания 37, 1989 № 1—2

Издается четыре раза в год

«ВЕДА», издательство Словацкой Академии Наук

Редакторы Д-р Божена Филова и Д-р Зора Вановичова

Адрес редакции: 813 64 Братислава, Лениново нам. 12

SLOWAKISCHE VOLSKUNDE

Zeitschrift des Ethnographischen Institutes der Slowakischen Akademie der Wissenschaften

Jahrhang 37, 1989, Nr. 1—2. Erscheint viermal im Jahre

Herausgegeben vom VEDA, Verlag der Slowakischen Akademie der Wissenschaften

Redakteure PhDr. Božena Filová und PhDr. Zora Vanovičová

Redaktion: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12

SLOVAK ETHNOGRAPHY

Journal of the Ethnographic Institute of the Slovak Academy of Sciences

Volume 37, 1989, No. 1—2

Published quarterly by VEDA, the Publishing House of the Slovak Academy of Sciences

Managing Editors PhDr. Božena Filová and PhDr. Zora Vanovičová

Editor: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12

L'ETHNOGRAPHIE SLOVAQUE

Revue de l'Institut d'Ethnographie de l'Académie slovaque des sciences

Année 37, 1989, No. 1—2

Parait quatre fois par an. Editions de VEDA, maison d'édition de l'Académie slovaque des sciences

Rédacteurs: PhDr. Božena Filová et PhDr. Zora Vanovičová

Rédaction: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12

Distributed in the socialist countries by SLOVART Ltd., Leningradská 11, Bratislava, Czechoslovakia, Distributed in West Germany and West Berlin by KUBON UND SAGNER, D-8000 München 34, Postfach 68, Bundesrepublik Deutschland. For all other countries, distribution rights are held by JOHN BENJAMINS, B. V., Periodical Trade, Amsteldijk 44, 1007 HA Amsterdam HOLLAND

Index 49 616
Cena Kčs 40,-